

HISTORY STUDIES

INTERNATIONAL JOURNAL OF HISTORY

ISSN: 1309 4173 / (Online) 1309 - 4688 (Print)

Volume: 13, Issue: 4, August 2021

www.historystudies.net

AMERİKAN BOARD'UN KILAVUZ VE EL KİTAPLARININ ANALİZİ

An Analysis of American Board's Manuals and Handbooks

Dr. Öğr. Üyesi Füsun Çoban Döşkaya

Dokuz Eylül Üniversitesi

fusun.doskaya@deu.edu.tr

ORCID ID: 0000-0001-8121-4139

Makale Türü-*Article Type* : Araştırma Makalesi-Research Article
Geliş Tarihi-*Received Date* : 26.07.2021
Kabul Tarihi-*Accepted Date* : 24.08.2021
DOI Number : 10.9737/hist.2021.1028

Atıf – Citation:

Dr. Öğr. Üyesi Füsun Çoban Döşkaya, "Amerikan Board'un Kılavuz ve El Kitaplarının Analizi", *History Studies*, 13/4, Ağustos 2021, s. 1125-1143

AMERİKAN BOARD'UN KILAVUZ VE EL KİTAPLARININ ANALİZİ

An Analysis of American Board's Manuals and Handbooks

Dr. Öğr. Üyesi Füsun Çoban Döşkaya

Öz

Amerikan Board (Amerika Yabancı Misyon Temsilcileri Birliği) (ABCFM) 1810 yılında kurulmuş bir Protestan misyonerlik örgütüdür. 1812 yılında Massachusetts eyaleti Amerikan Board'un yurt dışına dinî amaçlı olarak misyoner göndermesini onaylamıştır. Misyonerler ayrıca gittikleri bölgelerde hastane ve okul açma gibi işlerde de çalışmaları için cesaretlendirilmişlerdir. Amerikan Board'un ilk misyonerleri İzmir'e 1820 yılında gelmiş ve 1920'lere kadar özellikle Ermeni ve Rumlar için hem Balkanlar hem de Anadolu'da birçok istasyon kurmuşlardır. Daha etkili çalışabilmek için Osmanlı Devletini (Doğu, Merkezi, Batı ve Avrupa Türkiyesi Misyonları gibi) ayrı yönetim birimlerine bölmüşler ve Türkiye Cumhuriyetinde de çalışmalarına devam etmişlerdir. Amerikan Board, kurumsal amaçlarla farklı dönemlerde örgüte katılacak misyoner adayları için kılavuzlar (manuals) ve bünyesindeki misyon ve misyonerler için el kitapları (handbooks) yayınlamıştır. Bu belgelerde Amerikan Board'un kural ve yönetmelikleri açıklanmış, örgütün misyonerleri ile ilişkisinin detayları verilmiştir. Bu çalışma Board'un ve misyonerlerinin çalışma prensiplerinin daha iyi anlaşılabilmesi için yirminci yüzyılın ilk otuz yılı içerisinde Board tarafından yayınlanmış olan misyoner adayı ve misyoner kılavuz ve el kitaplarından bazılarını analiz etmektedir. Bu kitapçıkların incelenmesi Board'un yapılanmasını daha iyi anlamamızı sağlayan belgeler olmaları bakımından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: ABCFM, Misyonerler, El Kitapları, Kılavuzlar, ABD

Abstract

The American Board (American Board of Commissioners for Foreign Missions) (ABCFM) is a Protestant agency founded in 1810. In 1812, the state of Massachusetts chartered American Board to send missionaries abroad for religious motives. The missionaries of the Board were also encouraged to pursue charitable work within their fields, like opening hospitals and schools. The American Board's first missionaries arrived in Izmir (Smyrna) in 1820, and until the 1920s, they established many mission stations chiefly for Armenians and Greeks both in the Balkans and Anatolia. To be more efficient, they divided their work in Turkey into separate administrative units, like Eastern, Central, Western, and European Turkey Missions, and they continued their activities in the Turkish Republic. During different periods, the Board published manuals for its missionary candidates and appointed missionaries and handbooks for its missions and missionaries for organizational purposes. In these documents, the rules and regulations of the American Board are explained, and the details of the Board's relations with its missionaries are provided. To better understand the working principles of the Board and its missionaries, this study analysis some of these manuals and handbooks published during the first three decades of the twentieth century. An analysis of these documents is crucial because they help us understand the Board's structure better.

Keywords: ABCFM, Missionaries, Handbooks, Manuals, USA

Giriş

Amerikan Board veya Amerikan Bord Heyeti (ABH) olarak bilinen Amerika Yabancı Misyon Temsilcileri Birliği¹ (ABCFM), ABD'nin Boston merkezli bir Protestan misyonerlik örgütüdür. 1810 yılında kurulmuş, 1812 yılında yurt dışına misyoner göndermeye başlamış ve kısa süre içinde tüm dünyayı çalışma alanı içerisine dâhil etmiştir.² Yıllar içerisinde Hristiyanlığı yayma, eğitim ve sağlık faaliyetlerinde bulunma amaçlarına, siyasi hâkimiyet kazanmayı da ekleyen bu örgüt, 1820 yılından itibaren Osmanlı Devleti topraklarında varlık göstermeye başlamıştır. Kurulduğu ilk yıllardan itibaren Osmanlı toprakları³ bu örgütün en fazla öncelik verdiği yerlerden biri olmuştur.⁴

Bu çalışmanın amacı misyonerlik çalışmaları içinde önemli kurumlardan biri olan Amerikan Board'un misyoner yapılanması hakkında ülkemizde var olan çalışmalara bir yenisini eklemek ve kendi resmî yayınları üzerinden kurumun misyonerlerini nasıl bir sistem içerisinde kullandığını incelemektir. Çalışma içerisinde kurumun misyonerlik felsefesi ve yapılanması, yirminci yüzyılın ilk otuz yılı içinde örgütün yayınladığı misyon ve misyoner el kitapları ve misyoner adayları kılavuzları üzerinden araştırılmakta ve birbirleriyle karşılaştırılmaktadır. Çalışmada 1901, 1912, 1920 ve 1928 yıllarına ait misyoner el kitapları (Handbooks) ile 1908 ve 1916 yıllarına ait kılavuzlar (Manuals) kullanılmıştır.⁵

Bu kılavuz ve el kitapları, misyonların işleyişi ve aday veya atanmış olan misyonerlerin yapması gerekenler hakkında önemli bilgiler içermektedir. Amerikan Board için çalışmayı düşünen kişilere ve örgütün atanmış misyonerlerine yol gösterici olması için hazırlanmışlardır. Sıla izni, işe son verilmesi, ülkeye geri çağırılma, Kadın Boardları, ABD'deki hizmetlerin ücretlendirilmesi, misyonerlerin çocuklarının durumu, hayat sigortaları, tıbbi giderleri, engelli misyonerler bu belgeler içinde yer alan konulardan bazılarıdır. Farklı dönemlerde basılmış olan bu belgelerin ele aldığı konuların ve içeriklerinin karşılaştırılması, Board'un hassasiyetleri ve öncelikleri hakkında birinci ağızdan bilgiler sunmaktadır. Amerikan Board'un kendisinin hazırlayıp yayınladığı dokümanlar arasında yer alan ve Board'un hedef ve yapılanmasını en iyi şekilde anlayabileceğimiz, misyon ve misyonerler için hazırlanmış olan el kitabı veya aday misyonerler için hazırlanmış olan kılavuzların incelenmesi çok önemlidir. Bu belgeler sayesinde Board'un geçirdiği evrim ve öncelikleri takip edilebileceği gibi, zaman içerisinde örgüt içinde sorun olmuş konular da ortaya çıkmaktadır.

Misyoner adayları ve atanmış misyonerlerin çalışma bölgelerine gitmeden önce kullanmaları için hazırlanmış olan kılavuzlar, misyoner adaylarına müracaat belgelerini hazırlamada yol göstermeyi ve Board'un misyonerleri ile arasındaki ilişkinin anlaşılmasını amaçlamaktadır.

¹ American Board of Commissioners for Foreign Missions.

² Amerikan Board hakkında kurumun kendi yayını için bkz.: *The American Board: In Picture and Story*, American Board of Commissioners for Foreign Missions, Boston 1917.

³ Amerikan Board'un Osmanlı Devletine bakışı hakkında Board'un yayınladığı kaynaklardan bazıları için bkz.: James Levi, Barton, *The Problem of Turkey as the American Board Views It*, ABCFM, Boston 1923; John, Kingsley Birge, *The Turkish Quest: The Story of the American Board in Turkey*, ABCFM, Boston 1936.

⁴ Amerikan Board tarihi hakkında detaylı bilgi için bkz.: Füsün, Çoban Döşkaya, "Amerikan Board (ABCFM) ve Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ)", *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, C.7, S.3, 2020, ss. 1431-1474. Doi: 10.46868/atdd.23; Atatürk Döneminde Balkanlarda yürütülen Amerikan Misyonerlik Faaliyetleri için bkz.: Ömer, Turan, "Atatürk Döneminde Balkanlarda Amerikan Misyonerlik Faaliyetleri", *Yedinci Uluslararası Atatürk Kongresi*, Cilt 2, Atatürk Araştırma Merkezi, Üsküp, Makedonya 2011, s. 1563-1578.

⁵ Çalışma içinde bu dokümanlara atıf kısaca (Handbook, 1908) veya (Manual, 1918) şeklinde yapılmıştır. Çalışmada yer alan çeviriler yazara atıf ve çalışma içerisinde yer alan bazı kelimelerin İngilizce karşılıkları, başka çalışmalarda farklı çevrilmiş olabileceklerinden, kavram karmaşası yaratmamak ve araştırmacılara kolaylık sağlamak amacıyla parantez içerisinde verilmiştir. 1912 ve 1920 yıllarında basılan el kitaplarının, Board görevlilerinin isimlerinin yer aldığı sayfa dışında, birebir aynı olduğu ve içerikte bir değişiklik yapılmadığı görüldüğünden çalışma içerisinde bu el kitaplarına yapılan atıflarda sadece 1920 baskısı kullanılmıştır. 1912 ve 1920 yılına ait olan dokümanlarda "basılmıştır, yayınlanmamıştır" bilgisi mevcuttur.

Kılavuzlarda yer alan bilgiler, tahkikat aşamasındaki birçok yazılı ve sözlü cevabı içermektedir. Bu nedenle misyoner adaylarının bu kılavuzlarda yer alan konulara hâkim olması beklenir. Buralarda yer alan bilgilerin adaylara tekrar edilmesine gerek olmadığı varsayılır.⁶

Öte yandan, tayin edilen ve görev bölgesine giden misyonerlerin “Misyon ve Misyonerler için El Kitapları”nı takip etmeleri gerekir. Bu el kitapları görevlerin yürütülmesine ve misyonerlerin sahada iken misyon ve Board ile ilişkisine dair Board’un kural ve düzenlemelerini içermektedir. Ayrıca bu el kitaplarında yer alan düzenleme ve kuralların çoğunun uzun deneyimler ve başarılı olduğu kanıtlanmış yöntemler sonucunda ortaya çıktığı belirtilmektedir. Bu el kitapları sınırlı bir hizmet süresi için geçici olarak Board’da yer alan kişiler için hazırlanmamıştır. Yazışmalarda ve misyonların toplantılarında bu el kitabına sık sık atıfta bulunulduğundan, her misyoner atandıktan sonra el kitabına sahip olmalıdır. Bu yüzden bu belgelerin kapakları üzerinde “*Lütfen sık kullanım için muhafaza ediniz. Eski nüshaları imha ediniz*” ibaresi mevcuttur.

1912, 1920 ve Board’un İcra Komitesi (Prudential Committee) tarafından genişletilmiş ve revize edilmiş olan 1928 yılına ait el kitabının giriş bölümlerinde kitabın “Amerikan Board görevlilerinin, Kadın Boardlarının [Women Boards] İcra Komitesinin ve misyonerlerin kullanımı için hazırlandığı” ve bunların “birbirlerinin yardımcıları olduğu ve ortak bir hizmet için çalıştıkları”⁷ yazar. El kitaplarının yazılma amacının misyonerlerin Board ile ve üye oldukları misyonları ile olan ilişkilerini olabildiğince net bir şekilde göstermek olarak açıklanır. Duruma göre oluşabilecek yeni koşulların karşılanması için Board’un İcra Komitesi tarafından değişiklikler yapılabileceği vurgulanır.

1. Kendi Anlatımıyla Amerikan Board

1924 tarihinde Amerikan Board’un basmış olduğu “Amerikan Board hakkında Bilmeniz Gereken Gerçekler”⁸ isimli kitapta Board’un ne olduğu hakkında⁹ şunlar söylenir:

Amerikan Board 29 Haziran 1810’ da Bradford, Massachusetts’te, Massachusetts Genel Birliği oturumu sırasında kurulan, ABD’nin en eski yabancı misyoner topluluğudur. Tüzüğü 1812 yılında Massachusetts Genel Mahkemesinden alınmıştır. Tüzüğünde de belirtildiği gibi, amacı “misyonerleri destekleyerek dinsiz topraklara Hristiyanlığın esaslarını ve İncil’i yaymak ve Kutsal Kitap ile ilgili bilgilerini arttırmaktır”. [Örgüt], Hristiyanlaştırılmamış milletler arasında, İncil’i yaymak için başından beri mezhep ayrımcılığı yapmadan, tüm Hristiyanların iş birliğini istemiştir. Mezhep ayrımı yapmayan bu karakterini yüzyıllık ömrü boyunca korumuştur. Yüzyıl içerisinde çeşitli dini mezhepler, aynı önemli amacı daha etkili bir biçimde mezhepsel Boardlar içerisinde gerçekleştirebileceklerine inandıklarından Board’u desteklemekten vazgeçmişlerdir ancak

⁶ *Manual for Missionary Candidates and for Appointed Missionaries before Entering their Fields*, rev. ed. ABCFM, Boston 1908, s. 3.

⁷ *Handbook for Missions and Missionaries of the American Board of Commissioners for Foreign Missions, Enlarged and Revised Edition Adopted by the Prudential Committee*, ABCFM, Boston, 1928, s. 5; *Handbook for Missions and Missionaries of the American Board of Commissioners for Foreign Missions*, ABCFM, Printed not Published 1920, s. 5; *Handbook for Missions and Missionaries of the American Board of Commissioners for Foreign Missions*, 1912, s. 5.

⁸ *Facts You Should Know Regarding the American Board 1923-1924*, ABCFM, Boston 1920.

⁹ Aynı belgede, örgütün “Kurumsal Üyeler” (Corporate Members) den oluştuğu, ilk başta bu sayının 9 olduğu fakat 1923’üne gelindiğinde kademeli bir artış ile sayının 620’ye çıktığı aktarılır. Bu sayıdan 150 kişilik bir grubun, Board komitesinin aday göstermesi üzerine seçildiği ve “Serbest Kurumsal Üyeler” (Corporate Members at Large) olarak adlandırıldığı söylenir. Buna ek olarak, Board’un iki binden fazla Onursal Üye den oluşan bir listeye sahip olduğu, herhangi bir zamanda Board’a 50 dolar katkıda bulunan papazlar veya 100 dolar veren diğer kişilerin bu listeye dâhil edildiği, bu kişilerin Board’un toplantılarına katılma ve müzakerelerde yer alma ayrıcalıklarına sahipken, oy kullanamadıkları belirtilir. Ev Bölümü (Home Department), Yabancı Bölüm (Foreign Department) ve Editöryal Bölümün (Editorial Department) üç sorumlu sekreteri olduğu, iki yardımcı sekreter, bir aday sekreter, sayman, sayman yardımcısı ve bir yazı sekreterinin var olduğu eklenir. Ayrıca, Amerikan Board ile yakın işbirliği içerisinde olan, her biri ayrı bir organizasyona sahip ve girişimlerini kadınlar ve çocuklar adına yöneten üç Kadın Board’u bulunduğu, bunların kabul ettikleri misyonerlerin Amerikan Board tarafından atandığı ve ödeneklerinin de Board’un Kasasından geçtiği aktarılır. s. 3-4.

Board hâlen farklı kilise ve bireylerden en çok da Kongregasyonistlerden [cemaatleri bağımsız sayan kilise yanlılarından] destek almaya devam etmektedir.¹⁰

1923 yılında Amerikan Board'un on dokuz misyonu içerisinde yer alan misyoner sayısı 702 olarak belirtilir. Bunların "167'si atanmış papaz, 229'u misyoner eşi ve 233'ü evlenmemiş kadın" dır. Toplam sayının "49'u doktor, bunun yanında 42'si diğer erkek atanmamış misyoner"dir. "Amerikan Board misyonerleri ile beraber çalışan yerliler (yerli yardımcıları "native helpers") misyonerlerin sekiz kat fazlası, yani 5710'dur. Bu yerli yardımcıların 295'i atanmış papaz, 1032'si atanmamış vaiz ve 4308'i diğer Hristiyan aktiviteleri içerisinde yer alan çalışanlardır".¹¹ Amerikan Board'un yerli yardımcılarının sayısının bu dönemde bu kadar çok olması, Board için bir övünç kaynağıdır. Çünkü bu onlarca örgütün başarısını göstermektedir. Zaten daha sonraki yıllarda misyonerlik faaliyetleri çoğunlukla çalışılan bölgedeki yerli yardımcıları üzerinden yürütülecektir ve nihai amaç da zaten budur.

Amerikan Board'un kılavuz ve el kitaplarında ise örgüt, amacı ve görevlileri hakkında şunlar anlatılır:

Örgütün 1928 yılı el kitabında, Amerikan Board'un kurulma amacı "Hristiyanlık bilgisinden mahrum kalanlara Hristiyanlığın esaslarını yaymak için yollar ve araçlar bulmak ve uygulamak"¹² olarak açıklanır. Board'un bu amacı daha önce basılmış olan diğer el kitapları veya kılavuzlarda da yer almaktadır. Örneğin 1901 yılına ait el kitabında kurumun amacı "İncil'in öğretilerini Hristiyanlaştırılmamış milletler ve topluluklar arasında, vaizler, öğretmenler, İncil okuyucuları, diğer yardımcıları ve basın aracılığıyla yaymak"¹³ diye aktarılır.

Amerikan Board kendi yapısı içerisinde "ister erkek, ister kadın olsun düzenli bir şekilde atanmış olan herkesi"¹⁴ *misyoner* olarak tanımlar. 1908 yılı kılavuzunda "misyonerlik" terimi İncil'in atanmış vaizleri ile sınırlandırılmıştır.¹⁵

[Eskiden] kadın veya erkek, görevlendirilenlerin tümüne misyoner yardımcıları (assistant missionaries) deniyordu. Artık örgütten resmî olarak atanmalarının tümü "misyonerler" olarak gösterilmektedir. Kolaylık sağlamak için genellikle şu şekilde sınıflandırılırlar: atanmış misyonerler, tıbbi misyonerler, eğitim misyonerleri, endüstriyel misyonerler, eşler, evli olmayan kadınlar. Ara sıra iş adamları ve ayrıca hemşireler de dışarı gönderilirler. Bunlar tayin edilmiş olabilir veya olmayabilir. Son yıllarda Board, eğitim çalışmalarına yardımcı olmaları için birkaç yılına eğitmen de göndermektedir.¹⁶

Amerikan Board tarafından *misyön* ise "belirli bölgesel sınırlar içinde, iş yapmak için organize olmuş, Board'un atadığı tüm misyonerlerden"¹⁷ oluşan birim olarak tanımlanır. Her misyonun görevi, eğitim çalışmaları için yerel yönetimlerden alınan tüm hibeleri tüm şart ve koşullarıyla birlikte İcra Komitesine yıllık olarak rapor etmektir. Board örgütünde her bir misyon "eğer mümkünse Mart ile Eylül ayları arasında en az yılda bir kere olmak üzere toplanmalı...her istasyon, her toplantıya bir delege göndermeli...delegelerin yol masrafları Board tarafından ödenmelidir".¹⁸ Her toplantıda düzenli tutanaklar tutulmalı, bunlarla beraber toplantıda sunulan tüm önemli dokümanların kopyaları her toplantı sonrasında acilen Board sekreterlerine ulaştırılmalıdır. Her yıllık toplantıda misyon gelecek yılda yapacağı çalışmalar hakkındaki plan ve tahminlerini dikkatli bir şekilde hazırlamalı ve bunu Board'un İcra Komitesine sunmalıdır. Normal bir misyon bütçesi, vergiler, sigorta, onarımlar, yıllık toplantı masrafları, o yıl

---

¹⁰ Facts, *age*, s.2.

¹¹ *Age*, s. 9.

¹² *Handbook*, 1928, s. 7.

¹³ *Handbook for Missions and Missionaries of the American Board of Commissioners for Foreign Missions*, Beacon Press, Boston 1901, 1901, s. 1.

¹⁴ *Handbook*, 1901, s. 4.

¹⁵ *Manual*, 1908, s. 4.

¹⁶ *Age*, s. 4.

¹⁷ *Handbook*, 1901, s. 4.

¹⁸ *Age*, s. 5.

çalışmaların devam edebilmesi için gerekli olan her şeyi kapsamakta ve bütçe önem sırasına göre dağıtılmaktadır.¹⁹

Paranın toplanması, kullanılması, mali işlerin ne şekilde düzenleneceği Amerikan Board'un en çok önem verdiği konular arasındadır. Board, maddiyat söz konusu olduğunda çok temkinli davranmakta ve hiçbir yanlış anlamaya neden olmayacak şekilde paranın yönetimi konusunu detaylandırmaktadır. Alınacak bağışlardan, verilecek burslara ve maaşlara kadar maddiyatla ilgili her konu üzerinde Board hassasiyetle durur.

Misyonerlerden, misyon tarafından ve İcra Komitesi tarafından yetkilendirilmedikçe, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki kiliselerden, Pazar Okullarından veya arkadaşlardan misyonerlik amaçları için kişisel talepte bulunmamaları istenir...Her misyon, her üyenin aldığı özel bağış miktarını ve bunların hangi amaçlarla kullanıldığını Board'a yıllık olarak rapor edecektir.²⁰

Bağış (remittance) olarak gönderilen Board'un kambiyo senetleri, döviz kuru arzu edilir görünse bile, kullanım için ihtiyaç duyulana kadar satılmaz ve büyük bir nakit bakiyesi elde veya hesapta tutulmaz. Hesaba para yatırma işlemleri yalnızca en dikkatli sorgulamalardan ve güvenlik teminatından sonra yapılır. Ödemeler herhangi bir şahıs adına değil Board'un saymanının veya misyonun saymanının adına yapılır. Bariz nedenlerden dolayı, yerel bankacılara para yatırılmaz ve Board'un hiçbir fonu hiçbir koşulda, faiz kazancı için veya başka amaçla ödünç verilmez.

Board'un parasının nasıl harcanacağı, güçlü bir denetim mekanizması ile kontrol edilir. Bu kontrol mekanizmasının en başında *İcra Komitesi* vardır ve alınan her karar bu komitenin onayından geçmelidir. Board'un başkan ve başkan yardımcısının doğal üye olduğu İcra Komitesinin 12 üyesi bulunur ve yıllık toplantılar arasında Board'un işlerini yürütmek üzere seçilirler. Bu komite, genellikle iki haftada bir olmak üzere Boston'da Board odalarında toplanır. Komitenin görevleri, misyonerlik çalışmalarının yürütülmesini yönetmek, misyoner atamak, çalışma alanları belirlemek ve çalışmalarının desteklenmesi için fon bulmaya çalışmaktır.²¹ İcra Komitesi aynı zamanda Chicago ve San Francisco gibi iç bölgelerde ve Pasifik bölgelerindeki bölge sekreterlerini ve ev ve yabancı bölümlerindeki asistanları atar. İcra Komitesi kararlarının uygulayıcıları "Sayman" (Treasurer) ve "Misyona Saymanları" (Mission Treasurers) dır ve bu kişilerde "Denetçiler" (Auditors) tarafından kontrol edilirler. Paranın Board kasasından çıkışı, detaylı planlamalar sonrasında, belirli onaylar alındıktan sonra gerçekleşir. Paranın kasaya dönmesi gereken koşullarda ise örgüt bu durumun takipçisi olur.

İcra Komitesi, Board'un en yetkili üst merciidir. Onun izni olmadan Board için hiçbir mülk satın alınamaz, herhangi bir bina inşa edilemez veya kiralanamaz, hiçbir mülk ipotek edilemez veya herhangi bir borç karşılığı devredilemez. Kısacası İcra Komitesi,

Board'un icrası başka bir komiteye devredilmemiş olan tüm karar ve emirlerini yürürlüğe koyar. Sayman veya herhangi bir sorumlu sekreter tarafından komiteye sunulan bir konuyu ele alır ve bu konuda harekete geçer. Misyoner girişimi için daha cazip alanların keşfedilmesini sağlar. Misyona deneneceği yerleri tayin eder. Board'un tüm misyonerlerini atar, bilgilendirir ve yönlendirir...Board'un amaçlarını geliştirmek için gerekli olduğunu düşündüğü tüm görevleri, Board'un herhangi bir kararına veya yönetmeliğine ve Ana Sözleşme'ye (Act of Incorporation) aykırı olmamak koşuluyla yerine getirir.²²

Board içerisindeki *Sorumlu Sekreterler*, (Corresponding Secretaries) direkt olarak Sayman'ın bölümüyle ilgili olanlar dışında hem yabancı hem de yerel yazılı yazışmaları yürütmekte Board adına hareket eden kişilerdir. İcra Komitesinin tavsiye ve mutabakatıyla, görevlerini yabancı ve iç bölüm arasında ayırarak Board'un resmî yayınlarını denetlerler. Herhangi bir zamanda yabancı bölümde görevlendirilen sekreterler, yabancı sahanın görev ve denetimine sahip olurlar. İcra Komitesini çeşitli görevlerin durumu ve ihtiyaçları hakkında bilgilendirirler. Board'a, kendi

¹⁹ Age, s. 6.

²⁰ Age, s. 11.

²¹ Facts, age, s. 3.

²² Handbook, 1901, s. 1.

sorumluluğundaki işle ilgili tüm işlemlerin beyanlarını dikkatli bir şekilde değerlendirmesi ve onaylaması için sırasıyla sunarlar. Atanmış herhangi bir misyoner veya misyoner yardımcısı İcra Komitesi ile kişisel görüşme yapmak istediğinde, talebi komiteye iletirler. Ayrıca, Board veya İcra Komitesinin yönlendirdiği diğer görevleri de yerine getirirler.²³

Board Saymanı, ise Board'un kasasına ödenen tüm paranın sorumluluğunu alan kişidir. Misyonerlerin özel kullanımı için kendisine verilen fonları almaya ve devretmeye, misyonerler için alım yapmaya yetkili kişidir. Bu kişi, Board'un tüm fon ve paraları ile tüm senet, tahvil, tapu ve diğer mülkiyet delillerini güvenli bir şekilde saklar. Alınan ve harcanan tüm paranın hesabını tutar. Board veya İcra Komitesinin talimatı doğrultusunda yatırım yapar, para yatırır, havale ve ödemeler yapar. Her türlü muhasebe kaydını ve kanıtları gerektiğinde Board'a, İcra Komitesine veya denetçilere sunmakla yükümlüdür.

Her misyon İcra Komitesinin onayına tabi olarak her yıl bir sayman ve denetçi atar. Bu misyon saymanları da altlarında yer alan istasyon saymanlarını onaylarlar. *Misyon Saymanları* elde edilen tüm tutarların kayıtlanacağı "House Fund" (Ev Fonu) olarak adlandırılan bir hesap açarlar. Doğrudan İcra Komitesine karşı sorumludurlar. Her yıl 30 Haziran ve 31 Aralık'ta Board saymanına, misyon varlıklarının durumunu gösteren bir bilanço ile, tüm kaynaklardan aldıkları paraları ve bunların ödemelerini gösteren belgeleri sunarlar. Ödemelerin yapılmasında misyon saymanları, İcra Komitesi tarafından belirlenen ödeneklerin üzerinde ödenen tüm paralardan veya misyonerlere maaşları ve kişisel harçlıklarını aşan miktarlardaki tüm ödemelerden, kişisel olarak sorumlu tutulurlar. İstasyon saymanlarının ödemelerle ilgili kuralları ihlal ettikleri durumlarda yine misyon saymanları sorumlu tutulurlar.²⁴

Misyon saymanı ayrıca, Board'un tüm mülklerinin bakımından sorumludur ve istasyon saymanlarıyla beraber bu mülklerin kayıtlarını tutarlar. Bu kayıtlarda arsa sayısı ve dönümleri; bina sayısı ve kullanım amaçları; arazi ve binaların biliniyorsa maliyeti ve tahmini değeri; mülkün nasıl elde tutulduğu; mülk kiralanmış ise, tarih, dönem ve yıllık kiralama bedeli; mülk tapuluysa, satın alma tarihi ve mülkün kimin adına tutulduğu gibi bilgiler yer alır. Yıl içinde herhangi bir ekleme veya değişiklik olursa misyon saymanları bir envanter çıkarır ve bu bilgileri de 31 Aralık hesaplarına ek olarak Board saymanına gönderirler.²⁵ Misyon mallarının tüm tapuları ve misyona ait diğer yasal evrakları veya bunların tasdikli nüshalarını muhafaza etmek, tüm makbuz ve ödemelerin açık ve doğru hesaplarını tutmak ve tüm harcamalar için makbuz bulundurmak misyon saymanın görevidir. Kayıtlar, herhangi bir zamanda, misyonun herhangi bir üyesinin incelemesine açık olmalıdır.²⁶ Tüm mevduatlar misyon saymanı tarafından tutulmalı ve eğer büyük miktarlarda ve geçici değilse Boston'daki saymana transfer edilmelidir.

İstasyon Saymanları, ise misyon saymanları aracılığıyla İcra Komitesine karşı sorumludurlar. Onlar, kendi bölgelerinde misyon saymanlarınınkine benzer yetki ve sorumluluklara sahiptirler. Misyonların çeşitli istasyonlarının mali temsilcileridirler. Misyon saymanının, Board saymanına sunduğu gibi onlar da hesaplarını misyon saymanına sunarlar. Hesaplar istasyon üyelerinin incelemesine açık olmalıdır ve istasyon saymanları, mevcut ihtiyaçlar için sadece küçük fon bakiyelerini ellerinde tutabilirler.²⁷ Misyon ve istasyon saymanları, ayrıca görev bölgelerine geri dönen misyonerlere en ekonomik rotalar, vapur hatları vb. hakkında tavsiyelerde bulunurlar. Board'u gereksiz harcamalardan korumak ve misyonerlerin seyahatlerinde sağlık ve rahatlıklarını sağlamak için ellerinden geleni yapmaları beklenir.²⁸

---

²³ Age, s. 2.

²⁴ Age, s. 11-12.

²⁵ Age, s. 16.

²⁶ Age, s. 14.

²⁷ Age, s. 14.

²⁸ Age, s. 15.

Örgüt içerisinde her hesap, denetçilerin inceleme ve onay sertifikasını taşımalıdır. *Denetçilerin*, hesapların uygun şekilde rücu edildiğini ve doğru bir şekilde kullanıldığını ve her harcama kaleminin yetkilendirildiğini görmesi ve buna göre rapor vermeleri gerekir.

El kitaplarında Board'un eğitim çalışmaları, "Hristiyanlığa döndürmeye yöneliktir" diye anlatılır. "İncil'in vaaz edilip öğretilmesine ve Hristiyan bir yerli kuruluşun hazırlanmasına açıkça yardımcı olmadıkça, misyonerlerin zaman harcaması ve çabaları ve Board'un fonlarıyla" sürdürülemediği vurgulanır. Bu yüzden, "İncil'in sunumunda kısıtlamalara sahip olan herhangi bir dereceden okul kurulmamalı veya devam ettirilmemelidir. Board'un misyonerlik amaçlarını yasaklayan veya engelleyen şartlarla yapılırsa yerel yönetimlerden hiçbir hibe aranmamalı veya kabul edilmemelidir" denilmektedir. "Board, aynı şekilde Meslek okulları kurmaz ve sürdürmez; ancak eğitim sırasında maddi destekleri için öğrencilerinin uygun sektörlerde istihdam edilmelerini, gelecekteki faydalarına bir yardım olarak destekler" bilgisi de mevcuttur.²⁹

Board kendisine verilen veya kullanım için satın aldığı tüm malları, buldukları yerdeki hükümetin kanunlarının gerektirdiği şekilde, usulüne uygun olarak tapu senetleri ile güvence altına alır. Ülkenin yasaları böyle bir sahipliğe izin veriyorsa ve bu şekilde malların elde tutulmasında ciddi bir dezavantaj yoksa Board her zaman mülklerini kendi kurumunun adı altında tutmayı tercih eder. Mülkün bir misyoner veya başkası adına alınması durumunda ise bu kişiler misyon saymanına mülkün gerçek sahibinin Amerikan Board olduğunu gösteren bir vekâletname vermek zorundadırlar. Tapu kaydının üzerinde olduğu kişinin bölgeden veya görevden uzaklaştırılması durumunda ise misyon saymanı, tapunun yasal olarak Board'un bölgede ikamet eden bir temsilcisine devredildiğini görmelidir.³⁰

Kullanılmayan ve misyonerlik amaçları için ihtiyaç duyulmayan Board mülkleri derhal veya adil bir fiyat elde edilmez elden çıkarılır. Satışların gelirleri her zaman bir defada Board'a yatırılmalı ve başka mülklerin satın alınması için tutulmamalıdır.³¹

Board, misyonlarda daha ekonomik ve tatmin edici bir yöntem olduğunu düşündüğü için belirli ve sabit ücretler vermektedir. Board'a göre yabancı sahada bir misyonerin desteklenmesi ödeneği (allowance), hiçbir şekilde yapılan iş için tazminat olarak görülmemelidir.³² Ayrıca Board, misyonerlerinin maaşları ve şahsi ödeneklerini peşin olarak değil ödenmesi gereken zamanın sonunda öder. Misyonerlerin hastalıktan veya başka nedenlerden dolayı büyük ve öngörülemeyen masrafları olması durumunda, İcra Komitesine başvuru yapılır.³³

2. Amerikan Board Misyoneri Olma Süreci

Amerikan Board'a göre misyoner olmaya herhangi bir zamanda karar verilebilir, ancak misyoner olma kararı eğer erken verilirse davaya daha çok katkı sağlanmış olur. Kişinin zihni ve vicdanı üzerindeki etkisi sebebiyle erken karar vermek Board içerisinde tercih edilir. Örgüte göre, kendisini yabancı görev davasına adamaya erken yıllarda karar veren kişi, hazırlık çalışmaları sırasında bu davaya daha faydalı olur ve dolayısıyla ülkesindeki görevlere vakit harcaması gerekmez. Ayrıca Board kişinin kendi zihninde sonsuz bir inanç barındırmasını, bu iş için vasıflı olmasını ve müdahil olmak için fırsat elde etmesini, göreve çağrılmak olarak görmekte ve yorumlamaktadır.³⁴

Eğer misyoner aday ilahiyat okulunda ise Board'a hizmet teklifini sunması için doğru zaman okuldaki son yılına yakın bir zaman veya son yılın başlangıcıdır. Diğer durumlarda ise adayın,

²⁹ Age, s. 19.

³⁰ Age, s. 16.

³¹ Age, s. 17.

³² Manual, 1908, s.21.

³³ Handbook, 1901, s. 15.

³⁴ Manual, 1908, s. 5.

hazırlığının bitmesi beklenen zamandan en az altı ay önce başvuru yapmasının uygun olduğu belirtilir.³⁵

Resmî bir başvuruyu değerlendirmeden önce sekreterler sıklıkla aday hakkında ön bilgi isterler. Bu yüzden aday ilk mektubunda yabancı alanda çalışmayı ne kadar arzuladığını belirtmeli ve bu konuda neler yapması gerektiğini sormalıdır. Ayrıca aday bu belgesine Kurul'un karar verebilmek için kendisiyle ilgili bilmesi gereken (yaş, sağlık durumu, eğitim vb.) detayları da eklemelidir.

Misyoner adayları genellikle tüm yazışmalarını *ev sekreteri* (Home Secretary) ile yaparlar. Eğer aday değerlendirilecekse kendisine bilgi verilir ve evraklarının hazırlanması süreci başlar.³⁶ Örgüt içerisinde misyoner adayının evrakları ön hazırlık belgeleri, öz geçmiş, referanslar ve "doktrin ve diğer sorulara cevaplar" olarak dört kategori içerisinde hazırlanır. Ön hazırlık evrakları sağlık, fotoğraf, kilise üyelik belgesi ve mezuniyet belgelerini kapsar. Sağlık her şeyin temeli olduğu için Board, adayın fiziksel durumu ve sağlık geçmişiyle ilgili detaylı bilgi edinmek ister. Adayın son zamanlarda çekilmiş bir fotoğrafının evrakların arasında olması da çok önemlidir. Bu sadece sekreterlerin veya İcra Komitesinin adayı tanınması için değil aynı zamanda atamanın gerçekleşmesi hâlinde kayıtlarda fotoğrafın bulunması içindir. Evanjelik bir kilisenin papazı veya kâtabi tarafından verilen üyelik belgesi de gerekli evraklar arasındadır. Adayın kurul tarafından tanınmadığı durumlarda, ilahiyat, tıp fakültesi ya da meslek okulundan, kişinin profesyonel durumuna kefil olacak bir mezuniyet belgesi gerekebilir.³⁷

Amerikan Board'un sekreterleri ve İcra Komitesi misyoner adaylarına geçmişi, eğitimi, dinî tecrübesi vb. hakkında detaylı sorular içeren boş bir form vermez. Bu bilgileri daha gayriresmî şekilde edinmeyi tercih eder. Bunun için, örgüt her adaydan basit ve direkt bir dil kullanarak kendisini kısaca tanıtan bir hayat hikâyesi yazmasını ister. Adayın yazacağı öz geçmişi içerisinde yer almasını istedikleri bilgiler şunlardır:

Doğum tarihi ve yeri; aile ve soy; çocukluk dönemi ev hayatı; eğitim; dinî tecrübe; kilise üyeliği; İncil çalışması; dinî çalışma; iş ve pratik tecrübe; müzik yeteneği; misyonerliğe olan ilgisi ve misyonerlikle ilgili çalışması; tercih ettiği misyonerlik bölgesi veya çalışmak istediği alan; dil öğrenme yeteneği; ebeveynlerinin konuya ilişkin tavrı; Evlenmek için nişanlı olup olmadıkları; finansal yükümlülükleri-(borcunuz var mı?); Bakmakla yükümlü olduğunuz bir yakınınız var mı? yakında olacak mı? Olacaksa onlara bakmak zorunda mısınız?; Görev bölgeniz için ülkeden ayrılabilmeniz tarih.³⁸

Amerikan Board birini misyoner olarak atamadan önce, kişinin karakteri ve yapmak istediği iş için gerekli vasıfları hakkında olabildiğince detaylı bilgi edinmeyi kendine görev edinmiştir. Bu nedenle, mümkün olan her durumda adayla kişisel bir tanışıklık aranır ve kişinin yakından tanıdığı birisinin olması beklenir. Adayların karakterini ve marifetlerini bilecek durumda olanlardan referans alır. Misyoner aday bu kişilerin isim ve adreslerini öz geçmişi ile ancak ayrı bir kâğıtta listelenmiş şekilde örgüte verir. "Referans olarak gösterilen on kişilik listede kadınlar ve erkekler olmalıdır ve bu kişiler adayın yaşamının farklı dönemlerinde, farklı ilişkilerde tanınmış olmalıdırlar. Adayın papazı, okuldaki öğretmenleri, bir iş insanı, aklîselim bir kadın ve arkadaş listeye mutlaka dâhil edilmelidir".³⁹

Misyoner adaylarından, doktrinsel inanç ve yukarıdaki belirtilen konular dışında diğer konularla ilgili şu soruları dikkatlice cevaplamaları istenir:

(a) Hristiyan yaşamı, kökeni, doğası, gelişme kaynakları, karakteristik tecrübeleri vb. hakkındaki görüşünüz nedir? Bu soruyu cevaplarken kendi deneyimlerinizden özgürce yararlanmanızdan memnuniyet duyacağız (b) Board'a güç veren kiliseler tarafından yaygın olarak benimsenen, önde gelen Kutsal Kitap doktrinlerinin her

³⁵ Age, s. 8.

³⁶ Age, s. 8-9.

³⁷ Age, s. 9-11.

³⁸ Age, s. 12.

³⁹ Age, s. 13.

birine karşı görüşleriniz nelerdir? Papaz olarak atanmak istemeyen adaylardan bu soruya detaylı, teknik ve teolojik bir açıklama yapmaları beklenmemektedir. Yaymak istediğiniz dinin önde gelen doğrularına karşı olan tutumunuzu kısa ve öz bir şekilde belirtmenizi isteriz. Asıl öğrenmek istediğimiz, adayın kendi bakış açısı ve mesajını yayarken hangi doğruları benimseyeceğidir. Bu cevapta olumsuz yerine olumlu cevaplar ve şüpheler yerine inançlar görmeyi dileriz. (c) Board'un misyonerleriyle samimi iş birliği yapmanızı engelleyecek, bu doktrinlerle çelişen görüşleriniz var mı? (d) Hristiyanlık dışındaki dinlere karşı tutumunuz nedir? (e) Kilise yönetimiyle ilgili, Board'un misyonerleriyle iş birliği yapmanızı engelleyecek görüşleriniz var mı? (f) Yabancı misyonerlik hizmeti isteme sebebiniz nedir? (g) Misyonerlik işinin gerçekleştirilmesi sırasında karşılaşılan zorlukları, ıstırapları ve tehlikeleri nasıl değerlendiriyorsunuz ve bunları ne ölçüde dikkate alıyor ve başa çıkmak için kendinizi nasıl hazırlıyorsunuz? (h) Amacınız misyonerliğe hayatınız boyunca devam etmek mi? (i) Misyoner arkadaşlarınıza kendinizde tanınmasını beklediğiniz, planlar ve yöntemler konusunda aynı dürüstlüğü göstermeye hazır mısınız? (j) Board'un kural ve yönetmeliklerini kabul ediyor musunuz yoksa Board'un organizasyonunda, kurallarında veya görevleri yürütme şeklinde onaylamadığınız veya misyonların kurallarına uyarak işinizi keyifle ve mutlu bir şekilde yapmanızı engelleyecek bir şey var mı?⁴⁰

Bekâr kadın adayların ön yazışmaları ve soruşturmaları başvurdıkları Kadın Boardlarının görevlileriyle gerçekleştirilir.⁴¹ Resmî bir başvuru için evrakların hazırlanmasına karar verildiğinde Board'un ev sekreteri sürece dâhil olur. Bekâr kadın adayların evraklarını hazırlama sürecinde bütün yazışmalar ilgili Kadın Board'u ile iş birliği içinde yürütülür. Misyonerlerle nişanlanmış kadınların veya misyoner eşlerinin evrakları kocalarından veya müstakbel kocalarından ayrı olarak yapılır. Board her ne kadar misyoner eşlerinin de eğitim görebilecek derecede misyonerlik görevi için yetiştirilmelerini arzu etse de evli kadınların ev işlerini aksatıp kendilerini göreve adanmalarını beklemeyiz. Hristiyan olmayan bir ülkede Hristiyan bir yuva kurulması Board'a göre zaten büyük bir misyonerlik görevidir. Misyoner eşlerinin evraklarının da doktrinsel ve entelektüel konularda diğer adayların evrakları kadar teknik ve tam olmasına gerek yoktur.⁴²

Tüm misyoner adayların evraklarını hazırlarken "10 inç uzunluğunda ve 8 inç genişliğinde bir kâğıda yazmaları, kâğıdın tek tarafını kullanmaları, solda en az bir inç boşluk bırakmaları ve okunaklı yazmaları"⁴³ istenir.

Adayın evrakları İcra Komitesine sunulduktan sonra görev için uygun olduğuna karar verilirse Komite öncelikle evrakları onaylar (approval). Erkek misyonerler ve eşleri genellikle bundan sonra atanır. Bekâr kadın adaylar için ise atanma Kadın Boardlarından birinin başvuran kişiyi kabul etmesine ve desteklenme koşulunu belirtmesine kadar ertelenir. Board için kabul edilme/atanma (appointment) ve tayin (designation) birbirinden farklı iki konudur. Tayin, belirli bir misyona atanma ile ilgilidir ve belli nedenlerden dolayı bu karar her zaman kabul edilme sırasında sağlanamaz.⁴⁴ Misyonerlerin belirli alanlara tayin edilmesinde kişinin en iyi uyum sağlayacağı, en çok ihtiyaç duyulduğu ve daha da önemlisi İsa adına en faydalı hizmette bulunabileceği yere gitmesine önem verildiği belirtilir. Adayın istek ve inançlarına saygı gösterildiği, detaylıca tartıştıktan sonra kararların alındığı söylenir. İcra Komitesinin, adayın mutlu bir şekilde çalışmayacağı bir yere gitmesini istemediği vurgulanır. Board, adayların, İcra Komitesi tarafından belirli bir istasyona değil bir misyona tayin edildiklerini anlamalarını ister. Bu yüzden yeni atanan misyonerin en faydalı olacak şekilde nerede çalışacağı misyonun kararına bırakılmıştır. Sıklıkla bir misyon belirli bir istasyona veya kuruma bir misyoner talep eder ve Komite karar verirken bu durumu göz önüne alır. Bu açıklamaların tümü "hem Kadın Boardları

⁴⁰ Age, s. 14-15.

⁴¹ Board'un kadın misyonerleri ile ilgili olarak söylenmesi gereken bir başka nokta, Board kılavuzlarında misyonerlerden erkek olarak bahsedilmesi ve gerekli görüldüğü ve ekstra bilgi paylaşılacağı zamanlarda kadın misyoner konusunun dâhil edilmesidir.

⁴² Manual, 1908, s. 15-16.

⁴³ Age, s. 17.

⁴⁴ Age, s. 17.

tarafından desteklenen misyonerler hem de direkt olarak Amerikan Board'un kasası tarafından desteklenenler için geçerlidir".⁴⁵

Misyonerler çalışma alanlarına tayin edildikten sonra gemiye binme tarihi, pasaportlar, kıyafet vb. ile ilgili yazışmalar *yabancı sekreterlik* (Foreign Secretary) ile yapılmalıdır. Tayin edilme sonrasında misyonerlerin Board ile iletişimi *yabancı bölümü* (Foreign Department) aracılığı ile sağlanır.⁴⁶

Board her yıl Boston'daki misyoner odalarında yeni atanan misyonerler ve belgeleri onaylanıp bir yıl içinde bölgelerine gidecek olan adaylar için yedi günlük bir konferans düzenler. Bu konferans son derece önemlidir ve Board görevlileri tarafından kabul edilen bir mazereti olanlar dışında çağrılan kişilerin katılımı zorunludur. Konferans süresince misyonerin yararlığını arttıracak ve kişisel etkileşim dışında anlaşılacak konular üzerine konuşulur. Board' göre bu "konferans sayesinde Board çalışanları ve misyonerler arasındaki ilişki gelişir...ve ayrıca toplantının manevi değeri de büyüktür".⁴⁷ Genellikle mayısın son haftasında gerçekleşen konferansa katılabilmek için adayların planlarını önceden buna göre yapmaları beklenir. Board, konferansa gidiş geliş masraflarını karşılar ve gerektiğinde kişileri ağırlar.⁴⁸

Board'un misyonerleri resmî görevlendirmesi ise misyonerler gemiye binmeden hemen önce halka açık olarak yapılır. Bu amaç için genellikle bir *ev kilisesi* (Home Church) seçilir ancak zaman ve yer konusunda misyonerlerin isteklerine mutlaka danışılır. Board'a göre "bu hizmetler doğası gereği çok etkileyicidir ve ev kiliseleri de misyonerlik ruhu geliştirmede büyük değere sahiptir".⁴⁹ Göreve alma hizmeti ile ilgili düzenlemeler Board'un ev sekreteri tarafından yapılır. Misyoner adayları ve atananlar görev yerlerine gitmek için hazırlanma süreçlerinde yeni bir arkadaş çevresi edinirler. Board bu fırsatları kaçırmaz ve genellikle yeni bir misyonerin atanması, onun desteğini karşılamaya yetecek kadar Board'un yeni armağan almasıyla sonuçlanır.

Atamaları yapılan adaylar, fiilen ve İcra Komitesi talimatıyla hizmete başlayana kadar masraflarını Board'a yükleyemezler. Board, görevlendirilmeden önce sözleşmeli misyonerlerin borçlarını ödemez veya Komite tarafından daha önce izin verilmedikçe, sonradan sözleşme yaptıklarına da herhangi bir ödeme yapmaz. Vaizlik, hekimlik, öğretmenlik vb. mesleklerine yönelik normal hazırlık kurslarında yapılan masrafların hiçbir kısmının ödenmemesi daimi bir uygulamadır. "Kendisinden açıkça talep edilmedikçe hiçbir aday, Board odalarını seyahat masraflarının karşılanmasını bekleyerek ziyaret etmemelidir; açık bir şekilde yetki verilmediği sürece, atanmasından sonra dâhi, Board adına...böyle bir yol izlememelidir".⁵⁰

Board, misyonerlerine⁵¹ ülkeden ayrılma zamanlarını olabildiğince erken bildirmeyi amaçlar. Yola çıkmadan kısa bir süre önce, misyonerin gerekli tüm dış sağlığı sorunlarına yetkin bir doktor tarafından bakılır.⁵² Ayrıca misyoner, ülkeden ayrılmadan önce ev sekreteri tarafından verilen *hayat notları* (Life Memoranda) isimli formları doldurmalıdır. Son derece önemli olan bu konu kesinlikle atlanmamalıdır çünkü bu belgede hastalık, kaza, ölüm veya Board'un, hızlı ve resmî şekilde başvurmak istediği durumlarda, haber verilecek akrabalar hakkında bilgiler yer almaktadır.⁵³

---

⁴⁵ Age, s. 18.

⁴⁶ Age, s. 19.

⁴⁷ Age, s. 19.

⁴⁸ Age, s. 19.

⁴⁹ Manual, 1908, s. 20.

⁵⁰ Age, s. 21.

⁵¹ Misyonlarda genç erkek ve kadınlar hakkında bir yazı için bkz: Charles H. Daniels, *Young Manhood and Womanhood in Missions*, ABCFM, Boston 1898, s. 3-7.

⁵² Manual, 1908, s. 30

⁵³ Age, s. 31.

Washington'daki Dışişleri Bakanlığından alınan pasaport, bazı Doğu ülkelerine özellikle Türkiye ve Çin'e gidecek olan misyonerler için vazgeçilmezdir. Misyonerlerden, ülkeden ayrılmalarından en az bir ay önce bu konuda Board'un yabancı sekreterliğine başvurması istenmektedir. Vatandaşlığa alınmış Amerikalıların, giriş yapacakları limana varır varmaz Amerikan Konsolosluđuna kayıt için başvurmaları gerekmektedir.⁵⁴

Misyonerler ülkeden ayrılmadan önce kendileri veya arkadaşları adına ücretleri Board tarafından ödenmek üzere gittikleri ülkeye gelmesi için kitap, dergi veya başka şeyler sipariş veremezler. Misyonerin tayini çıktıktan sonra Board'un satın alma görevlisi misyonere teçhizat (outfit), satın alma metodu, paketleme vb. konularda detaylı bilgi verir. Burada adı geçen teçhizat kelimesinden Board'un kast ettiği, görev bölgesine gidince misyonerin kullanacağı giysiler, yatak takımı, özel kitapları veya evinde kullanacağı mobilyadır. Board, mobilyanın bazı bölümlerinin gidilen ülkeden alınmasını burada yaşayan yerlilerin misyonere ve evine alışmasında daha faydalı olacağını düşünür ve bunu kılavuzda da dile getirir.

Gemiye binmeye hazırlık niteliğindeki gerekli seyahat masrafları ve geçiş masrafları Board tarafından ödenmesine rağmen, teçhizat buna dâhil değildir. Board saymanının evli çiftler ve bekâr misyonerler için ayrı oranlarda, teçhizat taşıma ücretinin, belirli bir kısmını ödeme yetkisi vardır.⁵⁵

Board, ülkeden ayrılmaları öncesinde misyonerlerinin arkadaş ve akrabalarına yapacakları veda ziyaretleri hakkında da görüşlerini bildirir ve onları uyarır. Uzun veda ziyaretlerinde bulunulmasını akıllıca bulmaz. Kısa ziyaretlerin çok daha tatmin edici olduğunu söyler. Bu dönemde hissedilecek olan endişeler için kısa ziyaretlerin daha iyi olduğunu, insanların uzun ve yorucu vedalardan maddî ve kalıcı olarak etkilendiklerini belirtir.⁵⁶

3. Amerikan Board Misyoneri Olmanın Gerektirdikleri

Misyonerlik gönüllülükle yapılan bir iştir ancak Amerikan Board, misyonerlerinden kendilerini ömür boyu misyonerlik hizmetine adanmalarını bekler. Board, misyonerlerinin sahip olması gereken vazgeçilmez vasıfları ise şöyle sıralar:

İsa'ya ve onun davasına... adanmışlığa bağlı olarak sağlam bir fiziksel yapı; eğitimle ve mümkünse pratik deneyimle iyi disipline edilmiş bilimsel kabiliyet; güçlü bir algı; insanlara ve olaylara karşı sağlam yargı; liderlik kapasitesi; çok yönlülük; nezaket; her sınıftan ve koşuldan insanlara uyum; neşeli, umutlu bir ruh hâli; başkalarıyla uyumlu bir şekilde çalışma yeteneği; çoğunluğun iradesine boyun eğme yeteneği; bir kez başlanıldığında planları gerçekleştirirmede ısrarcı enerji.⁵⁷

Ayrıca, bir misyoner, misyonerlik alanlarında çok ihtiyaç duyulacağı için yönetim becerisi, organize etme ve denetleme kapasitesine de sahip olmalıdır. Halka hitap yeteneği, hem yurt dışında hem yurt içindeki görevlerde arzu edilir. Yabancı dil öğrenebilme yeteneği çok değerlidir. Bir misyoner adayı, onu tanıyanlar tarafından iyi karakterli olarak bilinmeli, görevi açıklandığı zaman kişiyi tanıyan herkes adayın vasıflı olduğuna kanaat getirmelidir. Herhangi bir büyük görev ihmali yapmamalıdır. Görevi aksatma veya şüpheli herhangi bir hareket, misyonerlik görevine leke süreceği için diskalifiye olma nedenidir. "Misyoner her hareketiyle Hristiyanlığı temsil edeceği için sosyal inceliklere sahip olmalı, bir kültür ve zarafet insanı olmalı ve kişiliği de kıyafetleri kadar temiz olmalıdır" diye anlatılır. Bunlara ek olarak öğretimle ilgilenecek olanlar, bilimsel kazanımları ve entelektüel disiplinleri yanı sıra öğrencilerinin karakter, zihin ve yüreklerine şekil verme konusunda da başarılı olmalıdırlar.⁵⁸ Board, kılavuzların da genel olarak misyonerler kategorisi altında erkekleri anlatmakta gerekli gördüğü durumlarda kadın misyonerler için de ek açıklamalarda bulunmaktadır. Misyonerlerin sahip olması gereken özellikler diye anlatılanların tümünün, bekâr veya evli misyoner kadınlar için de geçerli olduğu

⁵⁴ Age, s. 31.

⁵⁵ Age, s. 28.

⁵⁶ Manual, 1908, s. 31-32.

⁵⁷ Age, s. 5-6.

⁵⁸ Age, s. 7.

söylenir. Ancak öğretmenlik veya İncil çalışması yapma niyetinde olan bekâr kadın misyonerlerin (Board'un deyişiyle "evli olmayan kadınlar") tam bir üniversite veya normal bir kurs almaları, ayrıca okulda veya herhangi bir uygulamalı dinî görevde bir iki yıllık deneyime sahip olmaları beklenir. Bekâr kadınların müzik ve ev işi bilgisi olması ise çok değerlidir.⁵⁹

Bir Board misyoneri görev bölgesine gittiğinde bazı bilgileri Board'a göndermelidir. Bu bilgiler Board misyonerlerinin personel kartlarında yer alan başlıkları oluşturmaktadır ve el kitaplarında "önemli istatistikler" (vital statistics) diye geçerler.

Aşağıda yer alan veri acilen ve doğru olarak yabancı bölümüne rapor edilmelidir. Misyona varış tarihi...Bir istasyondan diğerine geçiş tarihi; Misyondan ayrılma tarihi; ABD'ye varış tarihi; Tam isimleriyle tüm çocukların doğum tarihleri; Tüm misyonerlerin ve çocuklarının ölüm tarihi; Misyonerlerin tüm evliliklerinin tarihi.⁶⁰

Misyonerlerin gittikleri ülkelerin ana dilinde yazma ve özellikle konuşma becerisi Amerikan Board'un misyonerlik hizmeti için vazgeçilmez gördüğü özellikler arasındadır. Bunu güvence altına almak için, birinci ve ikinci hizmet yıllarının sonunda yeni misyonerleri yerel dile hâkimiyetleri üzerinden değerlendiren yetkili bir komite vardır. Bu komite sonuçları misyonla ilişkili Board sekreterine rapor etmekle yükümlüdür. İcra Komitesinin onayı olmadan böyle bir sınavdan muafiyet olamaz.⁶¹

Misyona üçte iki oyunu almadan hiçbir misyonerlik işi üyeler tarafından üstlenilmemeli, dinî veya eğitim kitaplarını tercüme etme ve hazırlama işi, misyonun rızası veya talimatı olmadan bireyler tarafından yapılmamalıdır. Hiçbir misyoner, misyonun yetkilendirilmesi dışında, Board'un matbaasını özel işleri için kullanmamalıdır. Her istasyon, çalışmalarını hakkında dikkatli bir rapor hazırlamalı ve daha sonra İcra Komitesine iletilmek üzere her yıllık toplantıda bunu misyona sunmalıdır. Ayrıca her misyonerin faaliyetleriyle ilgili raporlarını sıklıkla Boston'daki sorumlu sekretere göndermesi beklenir. Bir misyoner, misyonerliğin gerektirdiği işler dışında yani misyonun ona verdiği görevler dışında başka bir işte misyonun ve İcra Komitesinin onayı olmadan çalışamaz. Böyle bir işin onaylanması durumunda da bu işten alınan tüm ücret ya alındığında ya da altı ayda bir Board adına misyon saymanına ödenmelidir.⁶² Bu durum Board'un misyonerlerini tamamen kendi uhdesinde tuttuğunun bir kanıtıdır.

Amerikan Board, misyonerlerinden her daim sağlıklarına özen göstermelerini ve bunun için gerekli önlemleri almalarını ister. Örgütün içinde tıbbi misyoner olarak çalışan doktorlar, ulaşabildikleri tüm misyoner ailelerin doktoru olarak kabul edilmekte ve onlara ücretsiz hizmet vermek durumundadır. Bir misyoner doktor hem yüksek okul (collegiate) hem de tıp eğitimine sahip olmalıdır. Tercihen bir hastanede stajyer veya asistan olarak en az bir yıllık deneyime sahip olmalıdır. Profesyonel bilgi ve yeteneklerini, İncil'in esaslarının yayılmasına adamaya hazırlıklı olmalıdır.⁶³ Misyoner doktorların, misyon saymanları aracılığıyla, İcra Komitesine, ellerindeki ilaç ve aletlerin yıllık envanteriyle birlikte tüm mesleki gelir ve harcamaların yıllık hesabını (31 Aralık) teslim etmeleri gerekmektedir. Hizmet ve ilaçlar için makbuzlar- ilaç ücretleri, küçük masraflar ve misyonerlere yapılan profesyonel ziyaretlerden kaynaklı olanlar düşüldükten sonra, Board'a yatırılmak üzere misyon saymanına ödenmelidir.⁶⁴

Sağlık harcamaları söz konusu olduğunda, misyon doktorunun ulaşamayacağı istasyonlarda ikamet eden ve aldığı sağlık hizmeti için olağandışı masraflar yapan misyonerler, Board'un onay vermesi hâlinde bu masraflarının tamamının veya bir kısmının Board tarafından karşılanmasını

---

⁵⁹ Age, s. 7-8.

⁶⁰ Handbook, 1920, s. 15; Handbook, 1912, s. 15.

⁶¹ Handbook, 1901, s. 20.

⁶² Age, s. 19-20.

⁶³ Manual, 1908, s. 7.

⁶⁴ Handbook, 1901, s. 21.

isteyebilirler.⁶⁵ Ancak örgüt, misyonerlerin hayat sigortası poliçeleriyle ilgili olarak herhangi bir yükümlülük kabul etmemektedir.

Misyonerlerin *sıla izinleri* (furlough) için sabit bir zaman yoktur. Normal durumlarda misyonerin birinci hizmet döneminde minimum sekiz yılı doldurmuş olması, sonraki dönemler de ise en az on yılı doldurmuş olması Board tarafından önerilir. Ancak bekâr misyoner kadınlar için yedi yıllık asgari hizmet süresinin sabit olması tavsiye edilir. Yani bir misyoner görev yerine gittikten en az 7-8 sene sonra ancak bir yıllığına ülkesine gidebilmekte hastalık veya acil durumlar dışında bir daha ülkesine izne ancak on yıl sonra tekrar gidebilmektedir.

Board, sıla iznine gelen misyonerin seyahat masraflarını karşılar. Misyonerin yanında sadece kişisel eşyalarını getirmesi istenir ve Board sadece bunların nakliyesini öder. Diğer tüm nakliye ücretleri ve yolda gecikmelerden kaynaklı harcamalar misyonere aittir. Misyonerlerin maaşları, görev yerlerinden ayrıldıklarında sona erer ve sıla izni için ABD’de buldukları süre içerisinde, misyonerlere belirli bir ödenek verilir. Misyonerler yolculuk masrafları için istasyon ve misyon saymanlarından fon alırlar ve ABD’ye vardıklarında bunları faturalandırılmak üzere Board saymanına bildirirler. Sıla izinlerine gittiklerinde misyonerlerin misyonla olan hesapları kapatılır. Normal durumlarda sıla izinleri, görev alanlarından evlerine ve evlerinden görev alanlarına doğrudan bir yolculuk için gerekli olan süreye ek olarak yalnızca bir yıldır. Bu sebepten ötürü misyonerlerden ayrılma zamanlarını, yılın uygun bir mevsimindeki dönüşe göre belirlemeleri ve izinlerini ABD’de kullanmaları beklenir. Acil nedenler ve özel izin dışında ABD’ye dönerken yabancı ülkelerde misyonerlerin oyalanmaması istenir. Sıla izni sonunda misyoner sağlık veya ekonomi aksini gerektirmedikçe en doğrudan yolu izleyerek çalışma alanına geri döner. Board geliştirdiği gibi dönüşte de misyonerin yolculuk masraflarını öder ve bunun için gerekirse bir yenileme ödeneği ayırır.⁶⁶ Bir yıllık sıla izni süresi İcra Komitesinin uygun gördüğü durumlarda uzatılabilir ancak bu süre sonunda bir daha izin verilmezse misyonerin aldığı tüm hibeler kesilir. İkinci yılın sonunda da yazışmalardan sonra misyonerin Board ile bağlantısı kesilebilir.

Misyonlara seyahat masrafları hesapları saklanmalı ve varış noktasına ulaşıldığında misyoner Board’un saymanına (misyon saymanına değil) bunları sunmalıdır. Kadın Boardların misyonerleri söz konusu olduğunda, Boston’daki saymanın, ABD’ye vardıklarında, maaşlarının ödendiği tarihi; ve ayrıca Kadın Boardlarından tahsil edileceği için dönüş masraflarının toplam maliyetini bilmesi gerekir.⁶⁷ Daha önce de belirtildiği gibi, eğer gerekli görülürse sıla iznindeki misyonerlere ödenek verilmektedir. Bu miktar ABD’ye varış tarihinden itibaren karı koca için yıllık 900 doları; evlenmemiş erkek veya kadın için 450 doları; misyonerin yedi yaşından küçük her çocuğu için 100 doları; yedi yaşından büyük ve on dört yaş altı her çocuk için 150 doları ve destek için ebeveynlerine bağlı olan, on dört yaşından büyük ve yirmi yaşın altındaki her çocuk için 250 doları geçmeyecek şekilde düzenlenmiştir. Bunlar dışında hiçbir ekstra ücret verilmez ancak olağandışı veya acil ihtiyaçların olduğu durumlarda, özellikle hastalık durumunda, ek ödenekler çıkarılabilmektedir. Sıla izninden sonra misyonerin görev alanına geri dönüş kararının verilmesi öncesinde, misyonun bu geri dönüş hakkındaki oyu güvence altına alınacak ve mümkün olduğunda bu oylama sıla izninin başlangıcını takip eden misyonun yıllık toplantısında yapılacaktır.

Amerikan Board, misyonerlerin hastalık veya başka bir sebeple izin alarak ABD’ye dönmeleri durumunda da uygulanacak hükümleri belirlemiştir. Herhangi bir sebeple izin alıp ABD’ye giden misyonerin ABD’deki hizmetlerinin ücretlendirilmesi konusunda şunlar vurgulanır: Misyonerlerin yurt içinde ve yurt dışında Board’un çalışmalarını ileri götürmek için her uygun fırsattan yararlanması istenir. Böyle bir hizmeti de Board sekreterinin idaresi altında halka açık

⁶⁵ Age, s. 21.

⁶⁶ Handbook, 1901, s. 22.

⁶⁷ Age, s. 23.

toplantılarda konuşarak ve Board'un genel çalışmaları için fon toplarken, sağlıklarına gereken özeni göstererek ve iyileşip görev alanlarına erken dönecek şekilde yerine getirmeleri istenir. Bu tür hizmetlerin talep edilmediği durumlarda ise misyonerler vaaz verebilirler veya bir kilisenin geçici olarak sorumluluğunu üstlenebilirler. Ancak Board'un ödeneğini alırken buralardan elde ettikleri gelirleri Board'a beyan etmek zorundadırlar.⁶⁸

Misyonerlerin işten çıkarılmaları veya ABD'ye geri çağrılmaları da el kitaplarında yer alan konular içerisinde. Herhangi bir misyoner, görev sahasına girmeden önce veya sonra, kendisine verilen talimatları ihlal ettiğinde veya kendisinden talep edilen makul herhangi bir görevi yerine getirmediğinde, İcra Komitesinin uygun görmesi ile Board kişiyi görevinden alma yetkisine sahiptir. El kitaplarında, Board'un, 1871 yılı Ekim ayında Salem'de düzenlenen yıllık toplantısında misyonerleri ile ilgili olarak aldığı "çeşitli misyoner istasyonlarında esas olan hareketlerin uyumunu ve etkinliğini sağlamak için İcra Komitesi bir misyonerin herhangi bir sebeple kardeşleriyle uyum içinde çalışmayacağına veya çalıştığı alanda bu tür bir etkiyi sağlamayacağına...ikna olduğunda Board böyle bir misyoneri geri çağırabilir"⁶⁹ kararı da yer almaktadır.

Amerikan Board, engelli misyonerlere hiçbir koşulda emekli maaşı ödememektedir. Ancak misyonerler, yaşlandıklarında veya sakat kaldıklarında, Board'un izniyle sahada kalmaya devam ederlerse "sunacakları hizmet ve iyi bir Hristiyan örnek olmaları ve öğütlerinin iyi etkisi nedeniyle" maaşlarını almaya devam ederler.⁷⁰

Misyonerlerin çocukları hakkında da el kitaplarında bilgiler mevcuttur. Ebeveynlerinin başvurusu ile eğitim veya sağlık nedeniyle Amerika Birleşik Devletleri'ne gitmelerine izin verilen on iki yaşın altındaki misyoner çocuklarının seyahat masraflarını Board karşılar. Ancak Board bu çocukların on iki yaşından sonra misyona geri dönüşlerinin masraflarını ödemekle sorumlu değildir. Bu çocukların ABD'deki ek ikamet masraflarını karşılamak için gerekirse (ebeveynlerin veya vasilerin başvurusu üzerine) İcra Komitesince onaylanması koşuluyla, on ikinci doğum gününden yirmi yaşına kadar yıllık 250 dolar tutarında hibe verilebilmektedir.⁷¹ Akriba veya başkalarının yanlarına yerleştirilemeyen misyoner çocukları için biri Auburndale, Massachusetts'te ve diğeri Oberlin, Ohio'da, Amerikan Board dostlarının açtığı evlerden bahsedilir. Bu evler Board'a değil *mütevellilere* (Trustees) bağlıdır ve onlar tarafından kontrol edilirler. Kabul edilen çocukların konaklamaları ve kıyafetleri için maliyet bedelinde ödeme yapmaları beklenir ve en iyi Hristiyan bakım ve terbiyesini alacakları taahhüt edilir. Ebeveyn veya vasilerin, evlerin mütevellileri ile yazışma hâlinde bulunarak, çocuklarının mali durumunun tüm sorumluluğunu ve sorumluluğunu almaları beklenir.⁷²

20. yüzyılın başında Board'un evli bir misyonere ilk atandığında verdiği ücret 500 dolardır ve sahadaki ilk yılının sonunda 150 dolar daha verilir. Aynı dönemde atanma ücreti olarak bekâr bir erkek misyoner 300, bekâr bir kadın misyoner ise 250 dolar alır.⁷³ Ne kadar zor durumda olursa olsun hiçbir misyonerin, görev bölgesinde oranın yerlilerinden veya yabancılardan, kendisi veya misyonerlik görevi için borç almaması istenir. Misyonerler, olabildiğince yaşadıkları ülkedeki yerliler ve diğer kişilerle her türlü finansal ilişkilerden kaçınmalıydılar. Acil durumlarda misyon tarafından yetkilendirilmedikçe Board, bu tür yükümlülüklerden sorumlu değildir.⁷⁴

---

⁶⁸ Age, s. 25.

⁶⁹ Age, s. 26.

⁷⁰ *Handbook*, 1901, s. 26.

⁷¹ Age, s. 27.

⁷² Age, s. 27.

⁷³ Age, s. 17-18.

⁷⁴ Age, s. 19.

Misyon sahalarında kullanılmak üzere misyonerlere verilen her şey Board'un malıdır. Satın alındıkları tarihten itibaren misyonerlerin beş yıl içinde geri çekilmesi hâlinde, bu tür kaynakların kişisel kullanım için olmayan tümü, istasyonda saymanın gözetimine bırakılır. Sayman da bu eşyaların bir envanterini, yeni misyonerlerin kullanımına tahsis edilebilmeleri için sorumlu Board sekreterine gönderir. Aynı şekilde misyoner doktorların kullandıkları tüm cerrahi ve tıbbi donanım, emekli olmaları durumunda misyon saymanına devredilir.⁷⁵

Tüm bu bilgiler ışığında Amerikan Board misyoneri olmanın, özellikle bekâr bir kadın misyoner olmanın, zor bir hayati seçmek anlamına geldiği ve Board'un da misyonerleriyle ilgili önemli konularda sorumluluk almadığı gözlenmektedir.

4. Amerikan Board'un El Kitapları ve Kılavuzlarının Karşılaştırması

Bu bölümde Amerikan Board'un misyoner ve misyoner adayları için hazırladığı el kitapları ve kılavuzlar kendi içlerinde birbirleriyle, içerdikleri bölümler bakımından karşılaştırılmaktadır. Yıllar içinde Board'un hem kılavuz hem de el kitaplarında ele alınan konularla ilgili olarak detayların arttığı kimi konular tamamen silinirken kimilerinin eklendiği görülmüştür.

Çalışmada incelenen Amerikan Board'un iki kılavuzu 1908 ve 1916 yıllarına ait olanlardır. Çalışma içerisinde aday misyonerler üzerinden örnekler 1908 yılına ait olan kılavuzdan verildiğinden, bu bölümdeki karşılaştırmada konu 1916 kılavuzunda yer alan eklemeler üzerinden anlatılacaktır.

1916 kılavuzu⁷⁶ içerisindeki değişiklikler kısaca şöyle özetlenebilir: 1908 kılavuzunda yer alan misyoner çeşitleri 1916 kılavuzunda misyoner sınıfları adı altında toplanmıştır. “Modern zamanlarda misyonerlik görevi hatırı sayılır derecede uzmanlaşma gerektirdi” denilerek misyonerler “atanmış rahip misyonerler (ordained missionaries), eğitim misyonerleri tıbbi misyonerler, misyoner hemşireler, endüstriyel misyonerler, iş acenteleri, bekâr kadın misyonerler ve misyonerlerin eşleri”⁷⁷ olarak sınıflara ayrılmış, bu sınıfların bazılarının da kendi içinde alt kategorilere ayrıldığı vurgulanmıştır. Örneğin eğitim misyonerleri, 1916 yılına gelindiğinde, üniversite ve üniversitelerin üzerinde eğitim veren ilahiyat okullarındaki (theological seminaries) profesörler, liselerin ve normal okulların müdürleri ve ilkokulların yöneticileri olarak alt kategorilere ayrılmaktadır. Bekâr kadın misyonerler 1916 kılavuzunda ayrı bir misyoner sınıfı olarak ele alınmıştır ki bu kadınlar için önemli bir gelişmedir. Board sekiz yıl sonra bu ayrımı bu sınıfın diğer bazı misyoner sınıfları içine de giriyor olması ve Board'un yanı sıra Kadın Boardlarına da dâhil olmasından ötürü yapmıştır.

1908 kılavuzunda “misyoner olup olmamaya karar verme zamanı” olarak verilen, sürecin başladığı nokta, 1916 kılavuzunda “adaylara olan ihtiyaç” olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu da sekiz yıllık bir süre içerisinde misyoner adaylarına daha fazla önem verilmeye başlandığının bir göstergesidir. Direkt olarak Board'un misyoner adaylara olan ihtiyacı ön plana çekilmiştir. Emeklilik, vefat, boşanma, hastalık, sakatlanma, aile bireylerine bakmak gibi konulardan dolayı görevine devam edemeyen misyonerlerin yerleri, her zaman yeni atananlar tarafından gerektiği gibi doldurulamamıştır. Buna bir de yıllar içerisinde işin sürekli genişlemesi eklenince Board'un misyoner ihtiyacı, misyoner sayısından fazla olmuştur.

Yine aynı şekilde bir eski versiyonda “randevu için müracaat etme zamanı ve şekli” olarak yer alan başvuru süreci, yeni versiyonda “hayat boyu atanma”, “ne zaman başvurmalı”, “nasıl başvurmalı” bölüm adlarıyla üç yeni başlık altında toplanmıştır. Ancak, “kâğıtların hazırlanması süreci”, “tayinden sonra iletişim”, “görevlendirme servisi”, “borçlar”, “teçhizatlar”, “hayat

⁷⁵ Age, s. 18.

⁷⁶ *Manual for Missionary Candidates and for Appointed Missionaries before Entering their Fields*, rev. ed. ABCFM, Boston 1916.

⁷⁷ Manual, 1916, s. 7.

notları” ve “pasaport” bölümleri iki versiyonda da mevcuttur. 1908 yılına ait kılavuzda yer alan, “misyonerin ne beklemeye hakkı var”, “çalışmalar”, “papazlığa atanma töreni”, “dişçilik”, “arkadaşlara veda”, “sağlığa dikkat etme” ve “sıla izinleri” başlıkları, 1916 versiyonunda bölüm adı olarak yer almamaktadırlar. Buna karşılık “kadın adaylar için önemli noktalar” bölümü, 1917 baskısında “eş ve nişanlıların kâğıtları” ve “bekâr kadınların kâğıtları” olarak iki başlık altında ele alınmıştır. 1916 baskısında ayrıca, “kâğıtların açıklanması”, “Board tarafından hareket”, “okuma kursları”, “maaş” başlıklı daha önceki versiyonda olmayan eklemeler mevcuttur.

1908 kılavuzunda “harcamalar, maaş ve ortak sorumluluk” bölümü içinde ele alınan misyonerlerin maaşı konusu 1916 kılavuzunda ayrı bir bölüm altında irdelenmiştir. 1908 kılavuzunda on altı madde hâlinde eklenen “misyonerlerle ilgili kural ve yönetmelikler” bölümü ise, 1916 kılavuzunda iki paragraflık kısa bir “Board’un yönetmeliklerinden seçmeler” bölümüne detaylı bir “Board’un kurallarından seçmeler” bölümünün eklenmesi ile oluşturulmuştur. Bu bölümde Board’un kurallarının ve misyonerlerle olan ilişkilerinin yetmiş üç sayfalık “misyon ve misyonerler için el kitabı” belgesinde bulunduğu söylendikten sonra “yerel dil bilgisi (knowledge of the vernacular)”, “misyonun fonksiyonları”, “bireysel raporlar”, “Board’un malları”, “misyonerlerin hayat sigortası”, “seyahat masrafları” gibi konulara değinilmiştir. 1918 yılına ait kılavuz 1908 yılı kılavuzu ile karşılaştırıldığında, her açıdan ele aldığı konuları daha fazla detaylandırmakta ve tanımlar içermektedir.

Çalışma içerisinde incelenen dört adet el kitabı sırasıyla 1901, 1912, 1920 ve 1928 yılına ait olanlardır. Daha önce de belirtildiği gibi 1912 ve 1920 yıllarına ait olan el kitapları o dönemde görevli Board personelinin isimlerinin yer aldığı iç kapak sayfası dışında birebir aynıdır. 1928 yılı el kitabı diğerleri ile karşılaştırıldığında görülen en büyük fark, değinilen konuların kılavuzlarda olduğu gibi detaylandırılışıdır. 1901 yılında bir paragraf olarak açıklanan bazı konular 1912, 1920 ve 1928 yılı baskılarında ayrı birer bölüm hâline getirilerek anlatılmıştır.

Çalışma içinde incelenen tüm el kitaplarında yer alan ortak bölümler şöyledir: “Amerikan Board’un amacı”, “Board çalışanlarının tanımı”, “misyonerler”, “misyonlar”, “bütçe ve ödenekler”, “misyon ve istasyon saymanları”, “Board’un malları”, “teçhizat ve ödenekler” (outfits and refits), “eğitim çalışmaları”, “sıla izinleri”, “misyonerlerin çocukları” ve “satın almalar”. “Kadın Boardları” ve “misyoner hekimler” bölümleri, 1901 ve 1920 el kitaplarında mevcut olup 1928 baskısında yoktur. 1920 ve 1928 el kitaplarının her ikisinde de 17 bölüm vardır ve ikisi belirli konular dışında bölümlendirilmeleri ile birbirine benzemektedirler. 1928 el kitabının 1920 dolayısıyla 1912’den farkı “editöryel iletişim” ve “hediyelerin güvence altına alınması” bölümlerinin oluşudur. 1920 ve 1928 el kitaplarında olup 1901 baskısında yer almayan bölümler ise “raporlar”, “iş ilişkileri”, “hizmetten emekli olma” ve “seyahat yönergeleri” dir. Board’un İcra Komitesi ise ayrı bir bölüm olarak 1901 ve 1928 baskılarında yer almakta, 1920 baskısında “Board çalışanları” adı altında ele alınmaktadır.

Sonuç

Amerikan Board tarafından basılan el kitapları ve kılavuzlar birbirinden farklı amaçlarla ve farklı okuyucu kitleleri için hazırlanmışlardır. Kılavuzlar, misyoner adayları ve atanmış ama tayini yapılmamış misyonerler için kaleme alınmışlardır. Kılavuzlar misyoner adaylarının başvuru sürecinde izlemeleri gereken yol ve prosedürlerin yanı sıra atanmış misyonerlerin ise görev yerlerine gitmeden önce ABD’de yapmaları ve hazırlık süreçleri hakkında bilmeleri gerekenleri içermektedir. Board’un el kitapları ise misyonlar ve tayini yapıp görev yerine gitmiş olan misyonerler için yazılmıştır. Board misyonerlerinin her an ellerinin altında bulundurmaları gereken, içerisinde kendileriyle ilgili önemli teknik detayların yer aldığı dokümanlardır. Hem kılavuzlar hem de el kitaplarını kapsayan bu dokümanlar Amerikan Board tarafından sıklıkla güncellenmiş ve misyonerlerin hep son basılan belgelere itibar etmeleri önemle hatırlatılmıştır.

Bu belgelerin detaylı incelenmesi ve içerdikleri bilgilerin aktarılması, örgütün birinci ağızdan anlatılmasını sağlamaktadır. Çalışma içerisinde, Board misyonerlerinin örgütte yer almaya karar verdikleri andan itibaren içlerine girdikleri durum, tayin edilmeleri ve görev yerlerine vardıkları sonra maruz kalabilecekleri haller dâhil, Board söylemleri üzerinden sunulmuştur. Bu sayede Board misyoneri olma süreci ve bir Board misyoneri olmanın ne anlamlara geldiği irdelenmiştir. Ayrıca bu çalışma, Amerikan Board üzerinde çalışan veya çalışma yapmayı planlayan akademisyen ve uzmanların örgütün içinden biri gibi örgütün kural ve uygulamalarına hâkim olabilmeleri ve ülkemizde bu konu hakkında var olan literatüre katkı sağlamak amacıyla yapılmıştır.

Sonuç olarak bu ABD'nin en eski ve büyük misyonerlik örgütünün dünyanın her yerinde faaliyet gösterirken, her türlü detayı düşünüp önlem aldığı ve çalışanlarını titizlikle seçtiği söylenebilir. Her bir birimin bir üst birimce kontrol edildiği bir yapılanma içerisinde Amerikan Board kurallarından asla taviz vermemekte, örgüt içerisinde hiçbir şeyi şansa bırakmamakta, hep güvenli yolları tercih ederek ve kurumun geleceğini belirli kişi veya kişilere bırakmadan uzun bir dönem etkili olmuştur. Gerekliğinde uzun yıllar boyunca izlediği politikaları terk etmiş, yeni durumlara adapte olmuştur. Bu son derece kapsamlı ve sürekli kendisini yenileyen yapılanma, ileriki yıllarda başka örgütlere ilham kaynağı olmuş ve politikaları devam ettirilmiştir. Örgüt günümüzde de farklı isim altında çalışmalarına devam etmektedir.

Kaynakça

A. Kitap ve Makaleler

- BARTON, James Levi, *The Problem of Turkey as the American Board Views It*, ABCFM, Boston 1923. https://archive.org/details/ldpd_11049069_000/page/n1/mode/2up (E.T. 01.06.2021).
- BIRGE, John Kingsley, *The Turkish Quest: The Story of the American Board in Turkey*, ABCFM, Boston 1936. https://archive.org/details/ldpd_10984823_000/page/n1/mode/2up (E.T. 01.06.2021).
- ÇOBAN DÖŞKAYA, Fusun, “Amerikan Board (ABCFM) ve Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ)”, *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, C. 7, S. 3, 2020, s. 1431-1474. Doi: 10.46868/atdd.23
- DANIELS, Charles, H., *Young Manhood and Womanhood in Missions*, ABCFM, Boston 1898. <https://archive.org/details/youngmanhoodwoma00dani/mode/2up?q=%22Manual+for+Missionary+Candidates%22> (E.T. 07.04.2021).
- Facts You Should Know Regarding the American Board 1923-1924*, ABCFM, Boston 1920. <https://archive.org/details/factsyoushouldkn00amer/page/n11/mode/2up> (E.T. 01.06.2021).
- Handbook for Missions and Missionaries of the American Board of Commissioners for Foreign Missions*, Beacon Press, Boston 1901. <http://www.dlir.org/archive/archive/files/3be2c75ab18f0b96e55d4fe2183d1856.pdf> (E.T. 10.03.2021).
- Handbook for Missions and Missionaries of the American Board of Commissioners for Foreign Missions*, 1912. <https://archive.org/details/handbookformissi00amer/mode/2up?q=%22Handbook+for+Missions%22> (E.T. 01.06.2021).

Handbook for Missions and Missionaries of the American Board of Commissioners for Foreign Missions, ABCFM, Printed not Published 1920.
https://archive.org/details/handbookformissi00amer_0/page/n2/mode/2up?q=%22Handbook+for+Missions%22 (E.T. 01.06.2021).

Handbook for Missions and Missionaries of the American Board of Commissioners for Foreign Missions, Enlarged and Revised Edition adopted by the Prudential Committee, ABCFM, Boston 1928.
<http://www.dlir.org/archive/archive/files/2de07e4d6dd55d8e1aae877457a7c175.pdf> (E.T. 08.05.2021).

Manual for Missionary Candidates and for Appointed Missionaries before Entering their Fields, rev. ed. ABCFM, Boston 1908.

Manual for Missionary Candidates and for Appointed Missionaries before Entering their Fields, rev. ed. ABCFM, Boston 1916.
https://archive.org/details/manualformission00amer_0/page/n1/mode/2up (E.T. 03.04.2021).

The American Board: In Picture and Story, American Board of Commissioners for Foreign Missions, Boston 1917.
<https://archive.org/details/americanboardinp00amer/page/n1/mode/2up?q=The+American+Board+In+Picture+and+Story> (E.T. 01.06.2021).

TURAN, Ömer, "Atatürk Döneminde Balkanlarda Amerikan Misyonerlik Faaliyetleri", *Yedinci Uluslararası Atatürk Kongresi*, Cilt 2, Atatürk Araştırma Merkezi, Üsküp, Makedonya 2011, s. 1563-1578.

Summary

The American Board of Commissioners for Foreign Missions (ABCFM) (American Board) is a Protestant agency founded in 1810. In 1812, the state of Massachusetts chartered American Board to send missionaries abroad for religious motives. The missionaries of the Board were also encouraged to pursue charitable work within their fields, like opening hospitals and schools. The American Board's first missionaries arrived in Izmir (Smyrna) in 1820, and until the 1920s, they established many mission stations chiefly for Armenians and Greeks in both the Balkans and Anatolia. To be more efficient, they divided their work in Turkey into separate administrative units, like Eastern, Central, Western, and European Turkey Missions. They continued their activities in the Turkish Republic too. During different periods, the Board published manuals for its missionary candidates and appointed missionaries and handbooks for its missions and missionaries for organizational purposes. In these documents, the rules and regulations of the American Board are explained, and the details of the Board's relations with its missionaries are provided. The hardships the missionaries could face in their mission fields, and their duties against the Board are given. They also give us information such as salaries, furloughs, outfits, ecclesiastical relations, medical expenses, retirement, or dismissal from service. To better understand the working principles of the Board and its missionaries, this study analysis some of these manuals and handbooks published during the first three decades of the twentieth century. The study aims to contribute to the American Board and missionary studies literature in Turkey. In this study, the handbooks for the years 1901, 1912, 1920, and 1928 and the manuals of 1908 and 1916 are examined. The manuals were written for missionary candidates and the appointed missionaries who were about to enter their fields. On the other hand, the handbooks were written for the use of the officers of the American Board and the designated missionaries. The manuals provided the necessary information to the candidates about how and when to apply to the American Board. They tried to answer the questions in their minds. The handbooks covered more detailed instructions for the Board missionaries. They included information that the missionaries should know before entering their field of labor. The rules and by-laws of the American Board given in the manuals and handbooks were said to be the results of many years of experience. According to Board, neglect in studying these booklets and not knowing the regulations contained in them might cause severe results and confusion. For that reason, candidates or appointed missionaries were warned about keeping them close for future references. Handbooks and manuals, which were prepared for different purposes and different audiences, were frequently updated by the American Board, and it was firmly reminded that the missionaries should always respect the last published documents. In the introduction part of this study, after giving brief information about the American Board, the differences between the manuals and handbooks of the Board are narrated. In the first part of the study, the aim, object, and officers of the Board are summarized. The structuring of the American Board, that is, its officers, is explained through American Board discourse in these documents. In the second part of the study, becoming a Board missionary is highlighted again by referring to the Board's manuals and handbooks. In the third part of the study, being an appointed American Board missionary is portrayed by using the rules they have to obey as described in handbooks. In the last part of the study, general characteristics of both manuals and handbooks are given with specific changes and additions within years. An analysis of the American Board publications about its regulations and rules as stated in the manuals and handbooks for missions and missionaries is crucial because they help us understand the Board's detailed structure better. It also allows us to understand the Board's perspective of its missionaries. This study has been prepared for the academicians and experts working or planning to work on the American Board to have a good grasp of the rules and practices of the organization like someone from the inside. The process that Board missionaries go through when they decide to take part in the organization, their appointment, and their life at their place of duty is presented with Board publications published in different periods within the study. As a result, it has been seen that this missionary organization has thought about every detail and taken precautions where necessary to continue for many years. A higher unit controlled each unit in the American Board, and safe ways were always preferred in this administration.

